

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BRANDUOLINĖS ENERGIJOS
ĮSTATYMO NR. I-1613 35 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 35 straipsnyje yra nustatyta, kad numatoma grėsmė turi būti nustatoma branduolinės energetikos objektams ir Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytų branduolinių medžiagų nurodytų kiekių įsigijimui, turėjimui, naudojimui ir vežimui. Į Branduolinės saugos įstatymo 1 priedą patenka santykinai nedidelio kiekio branduolinės medžiagos, kurias savo ūkinėje veikloje gali naudoti įvairūs ūkio subjektai ir kurios dėl nedidelio kiekio ir mažo įsodrinimo nekelia didelės grėsmės branduolinio ginklo neplatinto ir branduolinio saugumo požiūriu. Siekiant užtikrinti tokių medžiagų fizinę saugą, šiuo metu yra privaloma nustatyti tokioms medžiagoms numatomą grėsmę. Tai sukelia papildomą administracinę naštą tiek ūkio subjektams, tiek ir institucijoms, dalyvaujančioms vertinant grėsmes. Todėl Branduolinės energijos įstatymo 35 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto tikslas ir uždavinys, atsižvelgiant į sukaupą Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos (toliau – VATESI) patirtį nustatant numatomas grėsmes ir Tarptautinės atominės energijos agentūros (toliau – TATENA) išleistas Branduolinio saugumo serijos Nr. 10 rekomendacijas „Numatomos grėsmės nustatymas, naudojimas ir palaikymas“ (angl. *Development, Use and Maintenance of the Design Basis Threat, IAEA Nuclear Security Series 10*), sumažinti administracinę naštą patikslinant įstatymo nuostatas, susijusias su numatomos grėsmės branduolinės energetikos objektams ir branduolinėms medžiagoms nustatymu.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai
Įstatymo projekto iniciatorė – VATESI.

Įstatymo projekto rengimą koordinavo VATESI Branduolinių medžiagų kontrolės ir fizinės saugos skyriaus vedėjas Renaldas Sabas, tel. (8 5) 266 1563, el. p. renaldas.sabas@vatesi.lt. Įstatymo projekto tiesioginė rengėja – VATESI Branduolinių medžiagų kontrolės ir fizinės saugos skyriaus vyriausioji inspektorė Jurgita Jarmalavičiūtė, tel. (8 5) 266 1562, el. p. jurgita.jarmalaviciute@vatesi.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Branduolinės energijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad licencijos turėtojai ir kiti branduolinės medžiagomis teisėtai disponuojantys asmenys organizuoja ir užtikrina branduolinės energetikos objektų, branduolinės energetikos aikštelių, branduolinio kuro ciklo medžiagų ir (ar) Branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytų branduolinių medžiagų nustatytų kiekių fizinę saugą;

Branduolinės energijos įstatymo 35 straipsnyje 4 ir 5 dalyse yra nustatyta, kad VATESI nustato numatomą grėsmę branduolinės energetikos objektams ir Branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytų branduolinių medžiagų nurodytų kiekių įsigijimui, turėjimui, naudojimui ir vežimui, šiuos veiksmus koordinuojant su Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentu, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Branduolinės energijos įstatymo 35 straipsnio 6 dalyje yra nustatyta, kad Vyriausybė nustato branduolinės energetikos objektų numatomos grėsmės ir Branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytų branduolinių medžiagų nustatytų kiekių numatomos grėsmės įsigijimui, turėjimui, naudojimui ir vežimui nustatymo ir persvarstymo bei informacijos teikimo VATESI tvarką.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Siekiant teisinio aiškumo, įstatymo projektu siūloma atsisakyti Branduolinės energijos įstatymo 35 straipsnio 2 dalyje esančios perteklinės nuostatos dėl kitų branduolinėmis medžiagomis

teisėtai disponuojančių asmenų įvardijimo, kadangi visi asmenys, turintys branduolinio kuro ciklo medžiagų ir (ar) Branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytų branduolinių medžiagų nustatytais kiekiais, privalo turėti Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 22 straipsnio 1 dalyje nurodytas licencijas.

2. Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad numatoma grėsmė būtų nustatoma ne pagal Branduolinės saugos įstatymo 1 priede nurodytus branduolinių medžiagų kiekius, o atsižvelgiant į 1979 m. spalio 26 d. Branduolinių medžiagų fizinės saugos konvencijos II priede nurodytoje lentelėje (toliau – kategorijų lentelė) nurodytas kategorijas. Atsižvelgiant į TATENA Branduolinio saugumo serijos Nr. 10 rekomendacijų 1.2 skyrių (*„States have used DBTs in their regulatory system to achieve appropriate allocations of resources to the protection of nuclear material and nuclear facilities against malicious acts by potential adversaries that could result in high consequences, particularly radiological consequences or consequences of proliferation“*), siūloma, kad numatoma grėsmė būtų nustatoma tik didžiausią riziką branduolinio ginklo platinimo (branduolinio ginklo gamybos) srityje turinčioms branduolinėms medžiagoms (jas įsigyjant, turint, naudojant ir vežant). VATESI nuomone, tai yra I ir II kategorijų branduolinės medžiagos. Tokiu būdu licencijos turėtojai, disponuojantys III kategorijos branduolinėmis medžiagomis ir branduolinėmis medžiagomis, nepatenkančiomis į kategorijų lentelę, tačiau didesniais kiekiais, nei nurodyta Branduolinės saugos įstatymo 1 priede, fizinę saugą užtikrins atsižvelgdami į VATESI nustatytus detalius fizinės saugos reikalavimus šioms medžiagoms. Tai taip pat leis sumažinti administracinę naštą institucijoms, dalyvaujančioms vertinant grėsmes.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Poveikis atitinkamai sričiai

Priėmus teikiamą įstatymo projektą bus įgyvendintas proporcingumo principas nustatant numatomas grėsmes toms branduolinėms medžiagoms, kurios yra svarbios branduolinio ginklo neplatinimo požiūriu.

Poveikis valstybės finansams

Poveikio valstybės finansams nenumatoma.

Poveikis valstybės institucijų administracinei naštai

Administracinė našta institucijoms, dalyvaujančioms vertinant grėsmes, sumažės iš esmės, nes nereikės vertinti grėsmių III kategorijos (ir nepatenkančioms į kategorijų lentelę) branduolinėms medžiagoms.

Poveikis ūkio subjektų administracinei naštai

Našta ūkio subjektams sumažės neženkiai – nereikės kreiptis į VATESI dėl numatomų grėsmių nustatymo, o branduolinių medžiagų fizinės saugos priemonių diegimas turės būti vykdomas vadovaujantis žemesnės teisės galios teisės aktu, t. y. Branduolinės saugos reikalavimais BSR-1.6.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų, branduolinės energetikos objektų aikštelių, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga“, patvirtintais VATESI viršininko 2012 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. 22.3-37 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.6.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų, branduolinės energetikos objektų aikštelių, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga“ patvirtinimo“.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Pakeitimai nėra susiję su įtaka kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Pakeitimai nėra susiję su verslo sąlygomis ir jo plėtra.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios
 Įstatymo projektui įgyvendinti kitų įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos Valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujų sąvokų, kurias reikalinga įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, nėra.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymo projektą, iki įstatymo įsigaliojimo turės būti parengtas šio teisės akto pakeitimas:

Numatomų grėsmių nustatymo ir persvarstymo bei informacijos teikimo Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. 127 „Dėl Numatomų grėsmių nustatymo ir persvarstymo bei informacijos teikimo Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai tvarkos aprašo patvirtinimo“, rengėja – VATESI.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Teikiamo įstatymo projekto nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės, įstatymo projektas nėra susijęs su lėšų taupymu.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„branduolinė energetika“, „branduolinis saugumas“, „fizinė sauga“, „numatoma grėsmė“, „grėsmė valstybės saugumui“

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra

Energetikos ministerijos
Teisės ir personalo skyriaus vedėja

Ramunė Mikalauskienė

VATESI viešumas

Michail Demčenko

2020-08-18

Valstybinės atominės energetikos
saugos inspekcijos
patarėja visuomenės informavimui

Asta Mensonė

2020-08-18

Energetikos ministerijos
Teisės ir personalo skyriaus
kalbos redaktorė

Aušra Siniuvienė
2020-08-18

Energetikos ministras

Žygmantas Vaičiūnas
2020-09-03

valdymo departamento
teisės ir personalo skyriaus
vyriausiasis specialistas

Edgar Lisica

2020-08-18